

Šport

Zuzana Botíková, Božena Gerhátová, Patrik Hrbek, Ladislav Križan, Branislav Strečanský

Úvod

Šport je dôležitý spoločenský fenomén, ktorého význam možno sledovať na viacerých úrovniach každodenného života. Ak bol šport kedysi vnímaný ako bezstarostná hra spojená najmä s radosťou, pohybom a súťažením, tak v rámci historického vývoja sa stal postupne neoddeliteľnou súčasťou zdravého životného štýlu, spolkových aktivít tretieho sektora i občianskej spoločnosti a v neposlednom rade aj dôležitou súčasťou globálneho zábavného priemyslu. Okrem pozitívneho vplyvu na zdravie aktívneho jedinca, medzi neodmysliteľné prínosy športu patria taktiež sociálne a psychologické efekty, ako sú spoločenská integrácia bez ohľadu na vek, pohlavie či národnosť, disciplína a solidarita. Šport umožňuje aktívne zapojenie jedinca do spoločnosti, budovaniu komunity a ponúka nové inšpiratívne vzory. Štúdie z rôznych zahraničných kontextov poukazujú tiež na významné prepojenie športu a občianskej participácie. Šport rovnako plní výchovnú funkciu u detí a mládeže a vedie k princípom ako sú čestnosť, tolerancia, fair play, spolupatričnosť a spolupráca. Všetky tieto hodnoty športu majú svoju opodstatnenosť a obohacujú osobnosť človeka. Vnímanie športu len ako púhej fyzickej aktivity organizovanej v SR pod národnými športovými zväzmi (NŠZ) je nedostatočné. Zmyslom športu má byť umožniť žiť čo najšťastnejší a najzdravší život čo najväčšej časti populácie vďaka pravidelnému vykonávaniu pohybovej aktivity, ktorú si dobrovoľne zvolí (od aikida po zumbu) a/alebo získať vnútornú motiváciu pre svoj život vďaka športovému predstaveniu iných osôb na najvyššej úrovni.

Strategické dokumenty a právna úprava

Po vstupe Slovenskej republiky (SR) do Európskej únie (EÚ) v roku 2004 a na základe zmien v jej primárnom práve, ktoré iba nadviazali na judikatúru Európskeho súdneho dvora už od 70. rokov 20. storočia¹, je s účinnosťou od roku 2009 [v čl. 165 Zmluvy o fungovaní Európskej únie](#) zdôraznený i šport. Ustanovenia vyzdvihujú jeho osobitnú povahu spojenú s dobrovoľníctvom či jeho spoločenskú a vzdelávaciu úlohu, ktoré boli obsiahnuté už i v [Bielej knihe o športe](#). Základný koncepčný dokument pre oblasť športu na úrovni EÚ je aktuálne historický druhý v poradí (po období 2014-2017) tzv. [EU Work Plan for Sport \(1 July 2017 - 31 December 2020\)](#). Existujú zároveň viaceré medzinárodné zmluvy, ktorými je SR viazaná a týkajú sa najmä celosvetového boja proti negatívnym javom v športe. Ide o boj proti doping v rámci Generálnej konferencie UNESCO na základe [Medzinárodného dohovoru proti doping v športe z roku 2005](#), ku ktorému SR pristúpila v roku 2007. Ešte skôr začali prebiehať aktivity v oblasti športu v rámci Rady Európy (RE), ktorá riadi činnosť týkajúcu sa športu prostredníctvom [Európskeho kultúrneho dohovoru](#) sledujúc dvojakú stratégiu na udržanie čestnosti a čistoty v ňom. Prvým cieľom je najmä propagovanie tzv. športu pre všetkých ako prostriedku zlepšenia kvality života, uľahčenia sociálnej integrácie a prispenia k sociálnej súdržnosti osobitne medzi mladými ľuďmi ([Charta o športe pre všetkých](#) - 1975, neskôr inovovaná, resp. [Kódex športovej etiky](#) - 1992, neskôr inovovaný). Druhým cieľom je ochrana športu pred nebezpečenstvami, ktorým v súčasnosti šport čelí a to pred:

1. násilím a neviazanosťou divákov na športových podujatiach (na základe [Európskeho dohovoru o násilí a neviazanosti divákov počas športových podujatí, a najmä na futbalových zápasoch](#), ktorý bol uzavretý 19.8.1985 v Štrasburgu a neskôr inovovaný a dopĺňaný [ďalším vývojom z roku 2016](#), ktorý zatiaľ ratifikovali iba 3 krajiny (bez SR) a po ratifikácii 10 bude vytvorený inštitucionálny expertný základ pre spoluprácu v tejto oblasti,

¹ Pozri viac napr. v WEATHERILL, Stephen: **Principles and Practise in EU Sports Law**. Oxford: Oxford University Press, 2017

2. dopingom (na základe [Dohovoru proti dopingu](#) a Dodatkového protokolu k nemu, a ktorý nadobudol platnosť 1. apríla 2004 a pre SR je účinný od 1.5.2005, a ktorý je zároveň pod gesciou špeciálnej celosvetovej organizácie - [WADA](#), a ktorej slovenským partnerom je [Antidopingová agentúra Slovenskej republiky](#)),
3. ovplyvňovaním výsledkov športových stretnutí - tzv. match fixing (na základe [Dohovoru Rady Európy o manipulácii športových súťaží z 18.9.2014](#), ktorý s meškaním bol [podpísaný i SR](#) ako 33. krajinou dňa 27. júna 2018 a čaká sa na jeho ratifikáciu).

Za ďalšie dôležité dokumenty RE v oblasti športu možno označiť tzv. [Európsku chartu o športe](#) prijatú 24.9.1992 a revidovanú v roku 2001.

Keďže v Ústave SR sa priama zmienka o športe, či telesnej výchove nevyskytuje, najdôležitejším vnútroštátnym právnym predpisom je [zákon č. 440/2015 Z.z. o športe](#) (ZoŠ). Ten s účinnosťou od 1.1.2016 zmenil právnú úpravu športu a novelizoval z hľadiska športu i ustanovenia ďalších viac ako 10 právnych predpisov. Úpravu športovej oblasti ďalej precizuje niekoľko ďalších právnych predpisov: zákony: [č. 1/2014 Z.z. o organizovaní verejných športových podujatí](#), [č.228/2019 Z.z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu](#), [č. 310/2019 Z.z. o Fonde na podporu športu](#), vyhlášky: [č. 396/2018 Z.z.](#), [č. 51/2016 Z.z.](#) a [č.110/2016 Z.z.](#), a [Nariadenie vlády SR o metodike na výpočet podielu uznaného športu na rok 2020](#).

ZoŠ spolu s jeho vykonávacími predpismi priniesol do športu organizovanému pod NSŽ úplne novú základnú spoločenskú dohodu so štátom, ktorá by sa dala zhrnúť do motta „*Viac garantovaných finančných prostriedkov do športu organizovanému pod NSŽ výmenou za viac transparentnosti*“. Zvýšenú transparentnosť mali zaručiť napr. demokratické stanovy NSŽ a v cykloch sa opakujúce voľby ich funkcionárov. Auditované účtovníctvo či výročné správy mali umožniť vyššiu mieru verejnej kontroly v NSŽ najmä športovými dobrovoľníkmi zdola na základe ZoŠ povinne zverejňovaným informáciám vrátane hospodárenia NSŽ. Deje sa tak i za pomoci nového inštitútu kontrolórov NSŽ po inšpirácii hlavným kontrolórom obce.

Kľúčové otázky verejnej politiky

Aktuálny základný strategický dokument SR v oblasti športu - [Konceptia štátnej politiky v oblasti športu - Slovenský šport 2020](#), ktorú prijala vláda SR dňa 19. decembra 2012, i na ňu nadväzujúca Konceptia práce so športovo talentovanou mládežou na roky 2015-2020, sa v roku 2020 stanú neaktuálnymi a je potrebné pripraviť po najprv vyhodnotení oboch participatívnym spôsobom nové koncepcie, z nich plynúce stratégie a ich implementácie do praxe.

[Konceptia rozvoja občianskej spoločnosti na Slovensku z roku 2010](#), ktorú prijala vláda SR dňa 22. februára 2012 a obsahujúca strategické zámery jej rozvoja do roku 2020, obsahuje slovo šport iba 1x a je vo vzťahu k nemu veľmi stručná.

Finančná podpora, možnosti financovania

Šport má dôležité miesto v hospodárstve EÚ, pretože priamo alebo nepriamo zamestnáva 15 miliónov ľudí, t. j. 5,4 % aktívneho obyvateľstva, a predstavuje ročnú pridanú hodnotu vo výške približne 407 miliárd EUR, čo je 3,65 % európskeho HDP. Podľa štúdie „Study on the economic impact of sport through sport satellite accounts“ z roku 2018 (EK, 2018), sa šport podieľa až 2,12 % na tvorbe HDP a 2,72% z celkovej zamestnanosti v rámci Európskej únie.² Tieto ekonomické výnosy športu však nezodpovedajú financiám vynakladaným dlhodobo zo strany nemalého počtu štátov EÚ na šport, hoci

²EUROPEAN COMMISSION (2018). Study on the economic impact of sport through sport satellite accounts, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 110 s., ISBN: 978-92-79-76925-2, dostupné na: <https://op.europa.eu/s/n60H>

už na [ekonomickom fóre v Davose v roku 2009](#) sa konštatovalo, že „každý dolár investovaný do športu ušetrí štyri doláre v zdravotníctve.“ Šport je zároveň podceňovaným ekonomickým a sociálnym fenoménom, ktorý môže napomôcť k naplneniu [cieľov stratégie Európa 2020](#) a [EÚ dlhodobu od vydania Bielej Knihy o športe v roku 2007 vyzýva](#), aby sa tento príspevok športu v politikách EÚ viac zviditeľňoval a patrične propagoval. Šport ako ekonomická (a zároveň verejnoprospešná/sociálna) kategória SR viac dáva, ako od SR dostáva. Aj čiastočné investície do športu a pomoc športu od SR sa vracajú mnohonásobne cez mnohé multiplikačné efekty. Osobitné pozitívne sú prínosy športu pri budovaní národnej identity v SR, pri propagácii a zviditeľnení SR v zahraničí vrátane podpory cestovného ruchu. Nie je však známy podiel prínosu športu organizovanému pod NSŽ a ostatných súčasti športu ako ekonomického fenoménu na národnom hospodárstve SR.

Kľúčovým zdrojom poznania stavu športu v SR je sledovanie vzťahu štátu a športových spolkov, ako aj vývoj prijímanej najmä, no nielen športovej legislatívy či (spolu)financovania ich činností z rozpočtu verejnej správy. V podmienkach SR bolo konečné znenie predchodcu ZoŠ - zákona NR SR č. 300/2008 Z.z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov hodnotené iba ako : „...torzo..., ...ako nevyužitá šanca na skultivovanie právnych vzťahov v oblasti športu.“³ Tento predpis navyše ani len nezrušil popri ňom paralelne existujúci zákon č. 288/1997 Zb. o telesnej kultúre, ktorý v § 13 s názvom Financovanie telesnej kultúry v písmene a) ustanovoval: *“Zdrojmi financovania telesnej kultúry sú najmä prostriedky štátneho rozpočtu najmenej vo výške 0,5 percenta jeho ročného objemu alebo prostriedky štátneho rozpočtu ustanovené osobitným zákonom o podpore športu štátom,”*. Častý následný argument, že vo všetkých rokoch po jeho prijatí a počas jeho účinnosti od 1997 až do 2015 nebolo toto ustanovenie dodržiavané má svoje jasné rácie, no zároveň i slabiny. Pri poctivej snahe o zodpovedanie otázky, či v SR z rozpočtu verejnej správy/ štátneho rozpočtu sa prispieva na šport veľa alebo málo, je najprv dôležité vedieť, akou celkovou sumou vôbec je náš šport podporovaný. Takto definovaný problém ostáva viac ako 15 rokov stále nevyriešený: *„Hneď na úvod analýzy zdrojov a finančných tokov je potrebné pripomenúť, že nie sú k dispozícii porovnateľné a spoľahlivé komplexné časové rady výdavkov, smerujúcich do oblasti športu v SR od začiatku transformácie, čo je obzvlášť zarážajúce v oblasti verejných výdavkov. V podstate jediný ucelenejší dostupný časový rad zahŕňa výdavky rôznych kapitol štátneho rozpočtu od roku 1997 (tabuľka 1). Poukazujeme tiež na neúplnosť, rozporupnosť a neprehľadnosť existujúcich súborov dát o financovaní oblasti športu, vrátane finančných tokov z verejných zdrojov.“*⁴

I 27 rokov od vzniku SR nie sú stále všetky zdroje plynúce do športu z rozpočtu verejnej správy v SR vôbec počítané ani rozdeľované koordinovane a systémovo.

Táto veta platí najmä po roku cca 1999, kedy v rámci stabilizácie verejných financií⁵ po prevzatí vlády po ére Vladimíra Mečiara 30. októbra 1998 bol v januári 1999 prijatý tzv. 1. balíček na dosiahnutie makroekonomickej stabilizácie a s účinnosťou od apríla 1999 následne prijatá i zmena zákona č. 194/1990 Zb. o lotériách a iných podobných hrách v znení neskorších predpisov, ktorou odvody z výťažku lotérie a iných hier namiesto *“na účet ministerstva financií”* prichádzali *“na príjmový účet štátneho rozpočtu”*. Brigita Schmögnerová, vtedajšia ministerka financií, vysvetľovala po rokoch dôvod zmeny kompetencii de facto z MF SR na vládu SR a NR SR, ktorá mala veľmi negatívny vplyv i na

³ Pozri ČORBA, J. **Slovenský zákon o organizácii a podpore športu ako nevyužitá šanca?** In: *Olomoucké debaty mladých právnikov: aktuální otázky normotvorby, právo na spravodlivý proces: sborník příspěvků: 8.-10. September 2008*. Olomouc. Olomouc: Iuridica Olomoucensis, 2008, s. 20-29

⁴ JAKOBY, M.- MORVAY, K.- GREXA, J.: **Financovanie športu v Slovenskej republike**. Bratislava: IVO, september 2003, s.14

⁵ Pozri viac v jej diele- SCHMÖGNEROVÁ, B.: **Kniha o vládnutí**. Bratislava: Veda, 2016, s.141-143 resp. s. 603

financovanie športu takto: “ Po dlhé roky MF SR rozhodovalo o rozdelení finančných prostriedkov z výťažku lotérií a iných podobných hier. Minister financií bol “malým kráľom”. Na jeho ľubovôli záležalo, ktorej žiadosti o poskytnutie prostriedkov vyhovie. Balík prostriedkov nebol malý.”.

Je dnes už historickou tragédiou pre SR a jej šport, že sme sa museli presvedčiť empiricky o obrovských pokúšeniach plynúcich aj z tohto “balíka” aj u nás, čoho najlepším príkladom je súdny spor, ktorý začal ešte 7. januára 2000 žalobou na Krajský súd v Bratislave⁶, medzi

- Športka a.s. ako žalobcom (sa stala právnym nástupcom federálnej spoločnosti SAZKA pre územie SR, pričom jej akcionármi sa stávajú cez Slovenské združenie telesnej kultúry 4 športové občianske združenia- Asociácia športu pre všetkých, Asociácia telovýchovných jednôt a klubov, Konfederácia športových zväzov a Slovenský futbalový zväz.) a
- Tipos a.s. ako žalovaným (od 1. 9. 1994 je spoločnosť TIPOS a.s., akciovou spoločnosťou s jediným akcionárom- Ministerstvom financií Slovenskej republiky a od 30. júna 2005 má spoločnosť nový názov TIPOS, národná loteriová spoločnosť a.s.,

no skončil sa?! medzi už inými účastníkmi konania (FIVE X a.s. (pôvodná Športka, a.s.) a cyperská LEMIKON LIMITED proti Tipos a.s. až v roku 2019⁷ rozsudkom NS SR z 13.8.2019 (spis. zn. 5Obo/20/2018).

Vznik a činnosť Štátneho fondu telesnej kultúry v roku 1993 a jeho zrušenie a zánik schválený Uznesením vlády SR č. 904/2001 zo dňa 26.9.2001, ktoré so sebou prinieslo od 1.1.2002 transformáciu jeho zdrojov do kapitoly terajšieho MŠVVaŠ SR od 1.1.2002, by mali byť tiež zdrojom poučenia. I pre tieto konštatovania z roku 2004: „Jedným zo základných praktických dosahov zrušenia fondu bola strata možnosti športových a telovýchovných organizácií ovplyvňovať rozdelenie verejných zdrojov do oblasti športu.“⁸

Ak v roku 2015 mal šport v rámci najväčšieho zdroja svojho financovania v rámci štátneho rozpočtu - [Národného programu rozvoja športu \(NPRS\)](#) ako súčasť rozpočtu verejnej správy pod gesciou MŠVVaŠ SR milióny euro rozdeľovaných prostredníctvom sekcie štátnej starostlivosti o šport formou právne nenárokovateľných dotácií⁹, tak vplyvom ZoŠ od roku 2016 dochádza k postupnému, 4-ročnému zákonom garantovanému zvyšovaniu tejto sumy až do roku 2019. Dôvodom je ustanovenie § 77, ods. 1, týkajúce sa zdrojov financovania športu zo štátneho rozpočtu, ktoré pod písm. b) za ne ustanovuje i: “prostriedky štátneho rozpočtu vo výške odvodu z prevádzkovania loteriových hier do štátneho rozpočtu v rozpočtovom roku, ktorý predchádza bežnému rozpočtovému roku; v roku 2016 25 % z tohto odvodu, v roku 2017 50 % z tohto odvodu a v roku 2018 75 % z tohto odvodu a od roku 2019 100 % z tohto odvodu,”

⁶ Komplexnejšiu informáciu o súdnom spore od jeho vzniku až do roku 2004 je možné nájsť vo Materiály MŠ SR z 3. decembra 2004 (s. 45-59) vypracovanom na účely rokovania vlády SR, číslo CD-2004-14259/38708-12:sekr., a ktorý bol pripravený na podnet Uznesenia NR SR č.1332/2004 a Uznesenia vlády SR č.1103/2004. Má názov **Správa o plnení úloh a súčasnom stave športu v Slovenskej republike a o pripravovaných opatreniach na skvalitnenie a sprehľadnenie finančných tokov a legislatívnych aktivít na zlepšenie podmienok pre mládežnícky, regionálny a vrcholový šport a šport pre všetkých (dopracovanie) nové znenie.**

⁷ Pozri viac o priebehu v CSÁCH, K.: **Kristián Csach: Jackpot ako štátna pomoc alebo TIPOS revisited.** [online] 5.decembra 2008 [citované 10.5.2019]. Dostupné na internete: <http://jinepravo.blogspot.com/2008/12/kristin-csach-jackpot-ako-ttna-pomoc.html>

⁸ JAKOBY, M.- MORVAY, K.- GREXA, J.: **Financovanie športu v Slovenskej republike.** Bratislava: IVO, september 2003, s.15

⁹ Je na verejný prospech a kontrolu, že TIS zozbierala údaje o v minulosti touto sekciou poskytnutých dotáciách v oblasti športu od roku 2005 na analýzu, ktorej výsledky v štruktúre- kto, koľko, kedy či na aký účel dostal atď. sú veľmi prehľadne publikované na jej webe <http://granty.transparency.sk>. Dáta z nasledujúcich rokov sú dostupné na webovom sídle ministerstva najmä vďaka jeho dlhoročnému pracovníkovi Branislavovi Strečanskému, ktorý pre pozitívne zmeny v transparentnosti jeho financovania i zverejňovaní informácií o ňom urobil obrovský kus práce.

Zoš zároveň priniesol i najdôležitejšiu zmenu spočívajúcu vo vzniku právneho nároku, keď dovtedy negarantovanú dotáciu nahradil zákonom garantovaný príspevok uznanému športu (PUŠ). Zároveň priniesol i spôsob jeho výpočtu pre konkrétny uznaný NŠZ - t.j. konkrétnu výšku PUŠ z konkrétnych, vopred známych a merateľných údajov, ktoré však majú stále svoje nedostatky (napr. tzv. zahraničná popularita). Toto opatrenie zásadným spôsobom a dlhodobo posilnilo autonómiu športu na úkor moci štátu a jeho predstaviteľov.

Rovnako dôležitá, ak nie dokonca ešte dôležitejšia ako hore spomínaná podpora športu štátom, je podpora športu samosprávou vrátane športovej infraštruktúry, jej stavu, prevádzky, rekonštrukcie a výstavby. [Štúdia KPMG pre SOV z roku 2012](#) z hľadiska zdrojov financovania športu z verejného sektoru za obdobie 2007 - 2011 totiž tvrdí (s.8): *"Najvyšší podiel celkových zdrojov pochádza z regionálnej úrovne, a to z najmä z rozpočtov obcí (71%), ktoré za sledované obdobie priemerne uvoľnili na financovanie športu 132,1 miliónov EUR."* [Najnovšia štúdia KPMG pre SOV z roku 2017](#) opätovne tvrdí (s.22), že za obdobie 2011 - 2017 najvyšší podiel celkových zdrojov smerujúcich do športu pochádza od samospráv, nie od štátu a je ustálený na cca 100 miliónov EUR ročne. VÚC a obce (mestá) podporujú športové organizácie so sídlom na ich území prostredníctvom vlastných všeobecne záväzných nariadení (VZN), alebo cez dotácie športovým organizáciám, ktorých sú zakladateľmi. Kritériá podpory sú v každej obci (meste) a VÚC inak zadané. Kľúčovým problémom pri úvahách o zlepšovaní športu v SR, ale i vzorca pre NPRŠ, je preto i podpora športu samosprávou vrátane športovej infraštruktúry. Tá vplýva aj na kapacitu NŠZ, ktorý má v pôsobnosti príslušný šport v jeho organizovanej podobe v SR, resp. v mnohých prípadoch ju úplne determinuje cez jej stav, prevádzku, rekonštrukciu existujúcej či výstavbu pri spolufinancovaní z rozpočtu verejnej správy, t.j. aj z rozpočtu samospráv. Financovanie tejto primárnej kapacity športu (konkrétneho NŠZ) pritom ide mimo PUŠ, ktorý je najväčším zdrojom príjmov NŠZ od štátu. Až na malé výnimky štát ani žiadny NŠZ pritom nie sú vlastníckymi žiadnej športovej infraštruktúry. Naopak kľúčovými aktérmi z hľadiska vlastníckych práv, resp. stavu, prevádzky, rekonštrukcie a jej výstavby pri spolufinancovaní z rozpočtu verejnej správy sú najmä samosprávy.

Kľúčoví aktéri v oblasti

Ústredným orgánom štátnej správy pre šport (i pre telesnú výchovu) je [MŠVVaŠ SR](#) a najmä jeho sekcia športu, pričom od 1.1.2019 na MŠVVaŠ SR s historicky i 1. štátnym tajomníkom zodpovedným iba za oblasť športu. V rámci verejnej správy v športe po prijatí ZoŠ existujú aktivity prvej [hlavnej kontrolórky športu](#). Popri existencii [Antidopingovej agentúry Slovenskej republiky](#) sú tu i [Športové centrum polície](#), [Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica](#) či [Národné športové centrum](#) ako [tzv. rezortné športové strediská](#) podľa ZoŠ, na záver roka 2019 nastáva kreovanie [Fondu na podporu športu](#) a [jeho orgánov](#).

Od decembra 2018 existuje strešná organizácia slovenského športového hnutia, ktorou je [Slovenský olympijský a športový výbor](#) (SOŠV, predtým SOV). Najväčším NŠZ je [Slovenský futbalový zväz](#), najpopulárnejším športom v SR i pre úspechy na MS je ľadový hokej, ktorý zastrešuje [Slovenský zväz ľadového hokeja](#). Šport zdravotne znevýhodnených je organizačne pod gesciou [Slovenského paralympijského výboru](#) (SPV), [Slovenského zväzu telesne postihnutých športovcov](#), [Slovenskej asociácie zrakovo postihnutých športovcov](#), [Slovenského zväzu športovcov s mentálnym postihnutím](#), [Deaflympijského výboru Slovenska](#) a [Special Olympics Slovakia](#). Univerzitný šport má na starosti [Slovenská asociácia univerzitného športu](#) a školský šport [Slovenská asociácia športu na školách](#).

Popri neformálnych iniciatívach či športových kluboch bez vlastnej právnej subjektivity je v roku 2019 v SR tzv. 69 národných športových zväzoch podľa ZOŠ, ktoré uznal štát a rozvíjajúcich 73¹⁰ uznaných športov a ďalších cca 35 štátom zatiaľ neuznaných športov. Z celkovo 56 818 občianskych združení v evidencii MV SR v SR k začiatku apríla 2019 sú tisícky z nich športové organizácie v zmysle ZoŠ, ktoré sú zároveň členmi NŠZ. Všetky športové organizácie (vrátane obchodných spoločností) je možné nájsť v [registri právnických/ fyzických osôb v športe](#) vedenom MŠVVaŠ SR podľa ZoŠ, v ktorom sú i fyzické osoby - športoví odborníci a športovci. Kľúčovou silou v športe v SR boli, sú a budú vždy najmä dobrovoľníci.

Významné aktivity smerujúce k rozvoju danej oblasti

Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016-2020 plánovalo vytvorenie samostatnej Rady vlády Slovenskej republiky pre šport. Tá nebola do októbra 2019 kreovaná a asi ani nebude na rozdiel od Programovým vyhlásením neplánovanej, no už kreovanej Rady ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR pre šport. Aktuálne Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2020 – 2024, ktoré Vláda Slovenskej republiky schválila 19. apríla 2020 je v oblasti športu skromné a málo konkrétne. Športové hnutie navrhlo viaceré tézy na zapracovanie do tohto dôležitého dokumentu, no žiaľ do programového vyhlásenia sa nedostali.

V Rade vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie je z jej 31 členov iba 1 zástupcom športu.

Za významnú aktivitu v danej oblasti považujeme realizáciu celoštátneho projektu testovania pohybových predpokladov žiakov prvého a tretieho ročníka žiakov základných škôl. Úloha vyplýva zo ZoŠ a zabezpečuje ju MŠVVaŠ SR prostredníctvom Národného športového centra, v spolupráci so základnými školami a vysokými školami. Cieľom projektu je poradiť deťom a rodičom na aké športy má dieťa predpoklady, respektíve športy v ktorých môže byť dieťa úspešné a bude mať zo športovania radosť. Význam tohto projektu pre šport a spoločnosť možno budeme vedieť oceniť až o niekoľko rokov, keď budeme vedieť porovnávať výsledky testovania žiakov. V školskom roku 2019/2020 bolo do celoštátneho testovania žiakov zapojených 1748 základných škôl a do Informačného systému testovania žiakov vložených celkom 39 094 výsledkov testovaných žiakov. Získané výsledky testovaných žiakov na základe žiadosti vysokých škôl je možné poskytnúť aj na výskumné účely v športe. Bližšie informácie o projekte a výsledkoch je možné nájsť na www.testovanieziakov.sk.

Výskum o danej oblasti

Z pohľadu spoločenských a humanitných vied bol i výskum športu pred rokom 1989 (a i roky krátko po ňom) negatívne poznačený stupňom slobody bádania v nich, a to i po založení Inštitútu telesnej výchovy a športu v roku 1960 pred jeho transformáciou na Fakultu telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave v roku 1965. Témy spojené s výkonom a tréningom v športe či didaktikou telesnej výchovy mali dlhodobo prednosť pred možnou kritickou reflexiou športu z pohľadu spoločenských a humanitných vied ako sú filozofia, historiografia, sociológia či právo.

¹⁰ 4 národné športové zväzy sú súčasne pre 2 športy, máme ich preto v 2019 69 pre 73 uznaných športov. Ide o tieto "zdvojené" národné športové zväzy : Slovenský horolezecký spolok JAMES (športové lezenie, horolezectvo), Slovenská asociácia boccie (boccia, boule lyonnaise), Slovenský rýchlokorčuľarský zväz (kolieskové korčuľovanie, rýchlokorčuľovanie), Slovenská asociácia fitness, kulturistiky a silového trojboja (kulturistika a fitness, silové športy)

K filozofii športu, telesnej kultúry a vôbec pohybových aktivít ako takých v živote človeka pozri život a nadčasové diela fenomenologičky Anny Hogenovej,¹¹ či profesora českej kinantropologie Bohuslava Hodáňa¹².

Dejiny športu v SR sú spracované najmä vďaka činnosti profesora histórie Jána Grexu¹³, profesora športovej humanistiky Miroslava Bobříka či [publikácii vydaných SOŠV](#).

Dušan Leška napísal prvú monografickú prácu v oblasti sociológie športu po roku 1989¹⁴. Veľmi aktuálnou je dizertácia¹⁵ Zuzany Botikovej z roku 2019, ktorá analyzuje SR ako prípad „malej“ postkomunistickej stredoeurópskej krajiny, ktorá sa pokúša dohodnúť na koncepte športového úspechu a dôležitosti jeho pridanej sociálnej, politickej a ekonomickej hodnoty. Jej zistenia poukazujú na sociologicky zaujímavý konflikt, keď sa v rámci rokovaní o lepšom riadení športu diskutujú predstavy o národných a občianskych záujmoch krajiny. Zo záverov preto vyplýva konceptualizácia športu ako dôležitej platformy, ktorá umožňuje rozhovory nielen o lepšie spravovanom športe, ale aj lepšie spravovanej spoločnosti.

Oblasť združovacieho práva v SR, najmä vo všeobecnosti a bez afinity na šport, je spracovaná v prácach Martiny Gajdošovej¹⁶. Z pohľadu právnej úpravy športu v SR sú významné práce sudcu Najvyššieho súdu ČR Michala Králíka¹⁷, profesora teórie dejín štátu a práva Tomáša Gábriša¹⁸ či nedávno tragicky zosnulého Jozefa Čorbu¹⁹.

¹¹ Napr. HOGENOVÁ, A.: *Hermeneutika športu*. Praha, FTVS UK, 1998, HOGENOVÁ, A.: *Filosofie športu*. Praha, FTVS UK, 1999, HOGENOVÁ, A.: *Areté: základ olympijské filozofie*. Praha, Karolinum, 2000, HOGENOVÁ, A.: *Etika a šport*. Praha, Karolinum, 2000, HOGENOVÁ, A.: *Etika a šport*. Praha, Karolinum, 2000, HOGENOVÁ, A.: *Kvalita života a telesnosť*. Praha, Karolinum, 2002, HOGENOVÁ, A.: *K filozofii výkonu*, Praha: Eurolex Bohemia, 2005, HOGENOVÁ, A.: *K fenomenu pohybu a myšlení*, Praha: Eurolex Bohemia, 2006,

¹² Pozri k pojmu šport a na tému telesná kultúra versus pohybová kultúra idey najmä na stranách č. 47 až 68 inauguračnej práce, na ktorú sme čakali podľa profesorky českej kinantropológie- filozofky Anny Hogenovej desaťročia i práve pre nutnosť odstupe, čo potvrdzuje roky prenikavej myšlienkovvej práce venovanej problému a zároveň fakt, že necháva mnohé problémy otvorené, čo má svedčiť o autorovom zmysle pre pravdivosť- viac v HODÁŇ, B.: *K problému filozofickej kinantropologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009 resp. pre myšlienky a reflexiu sokolstva pozri i HODÁŇ, B.: *Sokolství a současnost*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2003

¹³ Pozri napr. *Dejiny telesnej výchovy na Slovensku do roku 1948*. Bratislava: Univerzita Komenského, Kandidátska dizertačná práca, 1979, školiteľia Ján Hučko, Jaromír Perútka, prípadne najnovšie GREXA, J.: *Mířníky slovenského športu*. Bratislava: Slovenský olympijský a športový výbor, 2018 a porovnaj s JAKUBCOVÁ, K.: *Sport a olympijské hnutí v zemích Visegrádu. Jejich vývoj a transformace v postkomunistické éře*. Praha: Karolinum, 2012 či ROUBAL, P.: *Československé spartakiády*. Praha: Academia, 2016

¹⁴ LEŠKA, D.: *Sociológia športu*. Bratislava: ICM Agency, 2005

¹⁵ BOTIKOVÁ, Z.: *'In search of a national sport?': Analysing the creation of Slovakia's new sports policy*. Brno: Fakulta sociálních studií MUNI v Brne, Disertační práce, 2019

¹⁶ Pozri napr. GAJDOŠOVÁ, M.: *Právo slobodne sa združovať. Právo slobodne sa združovať sa zaručuje. Každý má právo spolu s inými sa združovať v spolkoch, spoločnostiach a iných združeniach. (čl. 29 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky)*. Trnava: Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave. Dizertačná práca. 2010. Školiteľ: Jozef Prusák (vyšla upravená i knižne v C.H. Beck v roku 2013) resp. GAJDOŠOVÁ, M.: *Subjekty práva slobodne sa združovať* Trnava: PF TT, Habilitačná práca. 2015

¹⁷ KRÁLÍK, M.: *Právní aspekty sportovní činnosti (má právo ve sportu své místo?)*. Disertační práce na Právnické fakulte MUNI v Brne. 2001. 611s. Školiteľ: Ivo Telec, ktorá vyšla neskôr v temer nezmenenej podobe i knižne KRÁLÍK, M.: *Právo ve sportu*. Praha: C.H.Beck, 2001 resp. KRÁLÍK, M.: *Civilní a trestní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy*. Praha: Leges, 2016

¹⁸ GÁBRIŠ, T.: *Športové právo*. Bratislava: Eurokódex, 2011 resp. GÁBRIŠ, T.: *Sports law in Slovakia*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2012, ktorá je súčasť celosvetového projektu encyklopedického charakteru s názvom International Encyclopaedia of Laws.

¹⁹ ČORBA, J.: *Obchodnoprávne a súťažnoprávne aspekty športu*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. 2012, ktoré bol jedným výstupom v rámci riešenia projektu APVV č. LLP-0109-09 „Nevyhnutnosť a možnosť aplikácie obchodnoprávných noriem na výkon profesionálnej športovej činnosti“ na tamajšom pracovisku

Rozsiahle know-how z pohľadu dobrej správy športu je dostupné na webovom sídle občianskeho združenia [Učená právnická spoločnosť, o.z.](#).
